

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.014.04.2018
P/18/060

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/060 – Zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez administrację publiczną i państwowe osoby prawne
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Marek Ozga – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/112/2018 z 24 sierpnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Augustowie (zwane dalej „Starostwem”), 16-300 Augustów, ul. 3 Maja 29
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Szlasyński – Starosta (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W latach 2016 – 2018 (I półrocze) w Starostwie nie stosowano innych form poszukiwania pracowników niepełnosprawnych poza standardowymi działaniami wymaganymi przez ustawodawcę w przepisach ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych².

W Starostwie nie zainicjowano współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, nie nawiązano współpracy z uczelniami w celu upowszechnienia wiedzy o możliwości zatrudnienia w Urzędzie, odbycia praktyk bądź staży przez studentów niepełnosprawnych. Informacje o wolnych stanowiskach pracy nie były zamieszczane na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym³, a zatrudniając nowych pracowników nie korzystano z możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie⁴, w tym w ramach prowadzonych staży i praktyk. W rezultacie w 13 ogłoszonych w ostatnich trzech latach naborach, nie uczestniczyła żadna osoba z niepełnosprawnością. W efekcie w okresie objętym kontrolą wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosił od 1,96% do 2,14%.

Zatrudnionym w Starostwie dwóm pracownikom niepełnosprawnym zapewniono odpowiednio wyposażone stanowiska pracy i przestrzegano ich praw pracowniczych.

Osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi zagwarantowano dostęp do parteru Urzędu przy wykorzystaniu prawidłowo serwisowanej i sprawdzanej przez Urząd Dozoru Technicznego platformy przyschodowej. Jednak budynek Starostwa nie był w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dostęp do wyższych kondygnacji budynku był utrudniony z powodu braku zainstalowanych urządzeń technicznych (np. windy), a poszczególne jego pomieszczenia nie spełniały niektórych aktualnie obowiązujących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁵

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2018 r. poz. 1260, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o pracownikach samorządowych”.

³ Na przykład <http://www.niepelnospawni.pl/>.

⁴ Dalej „PUP w Augustowie”.

⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.). Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzenie o warunkach technicznych”.

W okresie od czerwca 2015 roku do sierpnia 2018 roku nierzetelnie sporządzono deklaracje miesięcznych wpłat na PFRON. Niewłaściwie wykazano liczbę zatrudnionych osób niepełnosprawnych, skutkiem czego było zawyżenie należnych opłat ogółem o 64.359 zł. Przyczyną tej sytuacji był brak dbałości służb kadrowych Starostwa o pozyskiwanie od zatrudnionych pracowników aktualnych orzeczeń o posiadanym stopniu niepełnosprawności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na koniec 2016 r. i 2017 r. oraz w okresie sześciu miesięcy 2018 r. Starostwo zatrudniało dwie osoby niepełnosprawne w przeliczeniu na pełne etaty. Wskaźnik zatrudnienia tych osób w Urzędzie – wyliczony zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶ – stanowił 2,02% na koniec 2016 r. i 2,08% na koniec 2017 r. W okresie pierwszych sześciu miesięcy 2018 r. wskaźnik ten kształtował odpowiednio 1,96%, 2,08%, 2,02%, 2,08%, 2,02% i 2,14%.

Stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych w okresie objętym kontrolą był stabilny – nie zwalniano, jak też nie zatrudniano nowych pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 4, 6-19)

Osoby niepełnosprawne z dysfunkcją ruchu oraz z dysfunkcją ruchu i słuchu były zatrudnione w obu przypadkach na podstawie umów o pracę zawartych na czas nieokreślony. Powierzono im zadania i obowiązki określone dla stanowiska specjalisty w Wydziale Komunikacji i Transportu oraz specjalisty w Wydziale Architektury i Budownictwa.

(dowód: akta kontroli str. 20-21)

1.2. W latach 2016 – 2018 (I półrocze) kierownictwo Starostwa nie podejmowało dodatkowych działań, wykraczających poza wymogi określone w ustawie o pracownikach samorządowych, w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym:

- nie nawiązano współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, m.in. w celu upowszechnienia wiedzy dotyczącej możliwości ubiegania się o pracę w Starostwie. Analiza treści Programu współpracy Powiatu Augustowskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2015-2018 oraz sprawozdań z realizacji tego programu wykazała, że planowane i zrealizowane działania nie obejmowały swym zakresem problematyki zatrudniania osób niepełnosprawnych i upowszechniania wiedzy o możliwości ubiegania się o pracę w Starostwie; (dowód: akta kontroli str. 24-40)
- nie prowadzono działań informacyjnych upowszechniających wiedzę na temat możliwości ubiegania się o pracę przez osoby niepełnosprawne, w tym na przykład nie zamieszczano informacji na temat stanowisk pracy na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym. Jedynymi działaniami w tym zakresie były informacje umieszczane na stronie internetowej BIP Starostwa oraz w miejscu powszechnie dostępnym w Starostwie (na tablicy ogłoszeń), zgodnie z wymogami ustawy o pracownikach samorządowych. Analiza założeń Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 – 2020 wykazała, że zadania rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych powierzono do realizacji Powiatowemu Urzędowi Pracy w Augustowie, który realizował powierzone mu zadania ustawowe. Starostwo nie uczestniczyło w realizacji tych zadań; (dowód: akta kontroli str. 41-59)
- nie korzystano z zarejestrowanych w PUP w Augustowie osób niepełnosprawnych i z możliwości ich zatrudnienia za jego pośrednictwem;

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 511, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o rehabilitacji”.

- nie nawiązano współpracy z uczelniami w celu upowszechnienia wiedzy wśród studentów o możliwości zatrudnienia w jednostce oraz nie oferowało studentom niepełnosprawnym możliwości odbycia praktyk bądź stażu. Starostwo zorganizowało dla uczniów Augustowskiego Centrum Edukacyjnego w 2016 r. i 2017 r. dwie praktyki zawodowe (technik budownictwa i technik architektury krajobrazu). Jednak na praktyki te nie byli kierowani uczniowie niepełnosprawni;
- nie organizowano i nie prowadzono stażów dla osób niepełnosprawnych. W okresie objętym kontrolą w Starostwie zorganizowano 17 staży⁷. Z analizy wniosków o organizację stażu złożonych do PUP w Augustowie wynika, że wskazane przez Starostwo (organizatora stażu) osoby nie były osobami niepełnosprawnymi⁸. Potwierdziła to informacja uzyskana z PUP w Augustowie⁹ z której treści wynika, że Starosto nie żądało przedstawienia kandydatur osób niepełnosprawnych na staż.
(dowód: akta kontroli str. 22-23, 60-61)

Starostwa Augustowski i Sekretarz Starostwa wyjaśnili, że nie prowadzono szczególnych działań informacyjnych (we współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych szkołami, uczelniami i PUP w Augustowie) oraz wspierających zatrudnienie osób niepełnosprawnych, ponieważ informacje o możliwości ubiegania się o pracę w Urzędzie były ogólnodostępne i kierowane do wszystkich zainteresowanych, w tym do osób niepełnosprawnych. W czasie prowadzonej rekrutacji żadna grupa nie była dyskryminowana. Starosta dodał, że „osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie powyżej sześciu procent nie było przedmiotem obrad kierownictwa urzędu i ustanowionym celem w działalności. Przy naborach do pracy w urzędzie, kierownictwo brało pod uwagę przed wszystkim prawidłową realizację zadań powiatowych. Oferty zatrudnienia kierowane były do wszystkich osób posiadających wykształcenie i wiedzę merytoryczną, niezależnie od stopnia ich sprawności, w tym do osób niepełnosprawnych”. W jego ocenie nieosiągnięcie wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych powyżej 6% ogółu zatrudnionych wynika z faktu, że do pracy w Starostwie Powiatowym w Augustowie nie zgłaszają się osoby niepełnosprawne posiadające wykształcenie i wymagania określone dla poszczególnych stanowisk pracy, na które prowadzony jest nabór.
(dowód: akta kontroli str. 152-153, 155-156)

1.3. W okresie objętym kontrolą Starostwo nie organizowało i nie kierowało pracowników (w tym odpowiedzialnych za rekrutację i sprawy kadrowe) na szkolenia dotyczące problematyki zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Z dokumentacji personalnej wynika również, że pracownicy z własnej inicjatywy nie uczestniczyli w szkoleniach lub kursach z tego zakresu.
(dowód: akta kontroli str. 23, 62-63)

Sekretarz Starostwa wyjaśniła, że nie organizowano szkoleń dotyczących zagadnień zatrudniania osób niepełnosprawnych z uwagi na brak zainteresowania ze strony takich osób podjęciem pracy w urzędzie. Dodała, że do Starostwa nie były kierowane również oferty szkoleniowe w tym zakresie.
(dowód: akta kontroli str. 153-154)

1.4. W latach 2016 – 2018 (I półrocze) Starostwo nie informowało pracowników o konieczności powiadomienia i dostarczenia do Urzędu dokumentów potwierdzających stwierdzony stopień niepełnosprawności. W omawianym okresie żaden z pracowników Starostwa nie składał tego typu informacji bądź kopii orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.
(dowód: akta kontroli str. 23)

Sprawa opisana w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

⁷ W 2016 r. zorganizowano osiem staży (cztery na stanowisku technika prac biurowych, trzy pomocy administracyjnej i jednego archiwisty) w 2017 r. dziewięć (pięć na stanowisku pomoc administracyjna i cztery technik administracji). W 2018 r. nie organizowano staży.

⁸ We wnioskach Starostwa nie formułowało wobec kandydatów na staż żadnych dodatkowych wymagań psychofizycznych lub zdrowotnych. Nie określano również warunków wykonywania stażu (do wniosku załączano program stażu, określający zakres wykonywanych zadań przez bezrobotnego oraz rodzaj uzyskanych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych)

⁹ Informacja pozyskana w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r., poz. 524, ze zm.). Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

1.5. W okresie objętym kontrolą Starostwo terminowo dokonywało wpłat na rzecz PFRON. W omawianym okresie wpłacono ogółem 150.612 zł, z czego: 55.669 zł w 2016 r., 62.066 zł w 2017 r. i 32.877 zł w I półroczu 2018 r.¹⁰ (dowód: akta kontroli str. 5, 87-101)

1.6. Zagadnienie dotyczące prawidłowości naliczania opłat należnych PFRON opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

1.7. W latach 2016 – 2018 (I półrocze) Starostwo nie korzystało z możliwości obniżenia wpłat na PFRON na zasadach określonych w art. 22 ustawy o rehabilitacji, gdyż jak wyjaśniła główna księgowa w latach tych nie nabywano usług od podmiotów spełniających przesłanki ww. przepisie ustawy o rehabilitacji. Dodała, że podmioty takie nie ubiegały się o zamówienia w Starostwie. (dowód: akta kontroli str. 23, 64-86, 102-103)

1.8. Tryb postępowania w sprawie naboru pracowników na wolne stanowiska urzędnicze, w tym stanowiska kierownicze określono w Starostwie w formie regulaminu¹¹. Zasady organizowanych naborów spełniały wymagania ustawy o pracownikach samorządowych. Analiza treści regulaminu oraz 13 postępowań przeprowadzonych w latach 2016-2018 (I półrocze) naborów wykazała, że wszystkie zorganizowane przez Starostwo nabory były otwarte i konkurencyjne, ogłoszenia o naborze upubliczniono poprzez ich zamieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej i w siedzibie Starostwa. Treść ogłoszeń zawierała wszystkie wymagane elementy, w tym informacji dotyczących czy w miesiącu poprzedzającym datę upublicznienia ogłoszenia wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Starostwie, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, wynosi co najmniej 6%, a także o dołączeniu dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność – w przypadku kandydatek/kandydatów, będących osobami niepełnosprawnymi. Rzetelnie informowano m.in. o [1] niezbędnych wymaganiach od kandydatów, [2] pożądanych cechach osobowości, [3] warunkach pracy, i [4] wymaganych dokumentach. (dowód: akta kontroli str. 109-120)

Dostęp dla osób niepełnosprawnych do zamieszczonych ogłoszeń o naborze Starostwo ułatwiło poprzez możliwość zastosowania zwiększonego współczynnika kontrastu treści ogłoszenia z tłem (pomoc dla osób niedowidzących), zwiększenia rozmiaru czcionki (pomoc dla osób niedowidzących) oraz możliwości skorzystania z tłumaczeń na język migowy. Przewidziano też możliwość skorzystania z tłumacza języka migowego (po uprzednim kontakcie ze Starostwem). (dowód: akta kontroli str. 120-122)

Pomimo spełnienia wymagań prawnych analiza protokołów z przeprowadzonych naborów¹² wykazała, że do żadnego z prowadzonych postępowań nie zgłosiła się osoba niepełnosprawna. (dowód: akta kontroli str. 123-149)

1.9. Starostwo nie uczestniczyło i nie korzystało ze środków programu PFRON pn. „*Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej*”, ponieważ jak wyjaśniła Sekretarz Starostwa osoby niepełnosprawne nie przejawiały zainteresowania podjęciem pracy w Urzędzie. (dowód: akta kontroli str. 23, 152-154)

1.10. W latach 2016 – 2018 (I półrocze) Starostwo nie planowało i nie ponosiło wydatków związanych z adaptacją otoczenia Urzędu, dostosowania pomieszczeń do potrzeb zatrudnionych osób niepełnosprawnych oraz wyposażenia stanowisk pracy takich osób w sprzęt ułatwiający im wykonywanie obowiązków. Nie skorzystano także z możliwości przewidzianych w art. 26 i 26e ustawy o rehabilitacji, tj. z ubiegania się o zwrot poniesionych dodatkowych kosztów prac adaptacyjnych, zakupu urządzeń i rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu. Z wyjaśnień Sekretarz Starostwa wynika, że wydatki

¹⁰ Odpowiednio 5.069 zł w styczniu, 5.276 zł w lutym, 5.710 zł w marcu, 5.600 zł w kwietniu, 5.490 zł w maju i 5.732 zł w czerwcu 2018 r.

¹¹ Zarządzenie Nr 4/2009 Starosty Augustowskiego z 29.01.2009 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu naboru na wolne stanowisko urzędnicze, w tym na kierownicze stanowiska urzędnicze w Starostwie Powiatowym w Augustowie.

¹² W okresie objętym kontrolą Starostwo zorganizowało 13 naborów na wolne stanowiska urzędnicze w tym na cztery w Wydziale Komunikacji i Transportu, trzy w Wydziale Architektury i Budownictwa, na dwa w Wydziałach Promocji i Rozwoju Powiatu i Geodezji i Kartografii oraz po jednym w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa i na stanowisko ds. obronnych, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego.

na remont Urzędu, w tym na usunięcie barier w dostępie do niego dla osób niepełnosprawnych poniesiono przed 2016 r. Ostatnią ze zrealizowanych inwestycji był zakup i montaż w 2015 r. platformy przyschodowej, która umożliwiła takim osobom wyjazd na parter budynku i kontakt z pracownikami Biura Obsługi Klienta. W jej ocenie Starostwo nie spełniało przesłanek do skorzystania ze środków PFRON, bowiem dwie zatrudnione w Urzędzie osoby niepełnosprawne korzystały z istniejących udogodnień. Dalsze wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne ponoszone na budynek z początku XX wieku byłyby nieskuteczne. (dowód: akta kontroli str. 23, 152-157)

1.11. W okresie objętym kontrolą, kierownictwo Starostwa, nie analizowało i nie podejmowało odrębnych decyzji dotyczących zagadnień zatrudniania osób niepełnosprawnych w Starostwie i jednostkach powiatowych. Starosta Augustowski wyjaśnił, że „*Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie powyżej sześciu procent nie było przedmiotem obrad kierownictwa urzędu i ustanowionym celem w działalności. Przy naborach do pracy w urzędzie, kierownictwo brało pod uwagę przed wszystkim prawidłową realizację zadań powiatowych. Oferty zatrudnienia kierowane były do wszystkich osób posiadających wykształcenie i wiedzę merytoryczną, niezależnie od stopnia ich sprawności, w tym do osób niepełnosprawnych*”.

(dowód: akta kontroli str. 158-159)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że działania Starostwa ograniczające się do organizacji naborów nowych pracowników (jednej z metod poszukiwania do pracy osób niepełnosprawnych) były niewystarczające i nieskuteczne do uzyskania wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych co najmniej na poziomie 6%. W ostatnich trzech latach Starostwo nie prowadziło bowiem z własnej inicjatywy żadnych działań wykraczających poza standardowe działania wymagane przepisami ustawy o pracownikach samorządowych. Zdaniem NIK, zaniechanie takie, mogło się przyczynić do braku zainteresowania osób niepełnosprawnych żadnym z ogłoszonych przez Starostwo naborów. Przeciwdziałaniu takim tendencjom służyła ratyfikacja 6 września 2012 r. *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*¹³, w której w art. 27 Polska uznała prawo osób niepełnosprawnych do pracy, na zasadach równości z innymi osobami oraz zobowiązała się do zagwarantowania i popierania realizacji ich prawa do pracy między innymi poprzez popieranie zatrudniania osób niepełnosprawnych w sektorze publicznym oraz zdobywania przez nich doświadczenia zawodowego. Podobnie Sejm RP wezwał w § 1 pkt 6 Karty praw osób niepełnosprawnych¹⁴ Rząd RP do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie praw osób niepełnosprawnych, m.in. pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami.

Wprowadzie sposób prowadzenia w omawianym okresie naborów do pracy w Starostwie był zgodny z obowiązującymi przepisami lecz okazał się nieskuteczny i niewystarczający do pozyskania pracowników z niepełnosprawnościami, bowiem wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych na koniec czerwca 2018 r. wyniósł tylko 2,1%.

W złożonych wyjaśnieniach Starosta Augustowski wskazuje na wywiązywanie się podległego mu Urzędu z wymogów określonych przepisami prawa, prawidłowe upublicznianie ofert pracy, co nadawało im ogólnodostępny charakter i prowadziło do równego traktowania osób niepełnosprawnych w naborze do pracy. Jednocześnie podkreśla, że głównym celem Starostwa było zatrudnienie osób kompetentnych, komunikatywnych i odpornych na stres. (dowód: akta kontroli str. 156)

Przyjęcie w praktyce takiego podejścia mogło być jednak przyczyną sytuacji, w której nie rozpoznano w pełni zasobów i potencjału osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Augustowie, nie zainicjowano współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na ich rzecz i nie skorzystano z potencjału uczelni wyższych. W konsekwencji mogło to być także przyczyną że w 13 ogłoszonych przez Starostwo naborów w żadnym nie uczestniczyła osoba niepełnosprawna.

¹³ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169).

¹⁴ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. Nr 50, poz. 475).

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelnie sporządzano w okresie od czerwca 2015 r. do sierpnia 2018 r. deklaracje miesięcznych wpłat na PFRON (DEK-I-a) w zakresie danych o zatrudnieniu. Pracownik Wydziału Finansowo-Budżetowego Starostwa błędnie zamieszczał w deklaracji informację o jednym zatrudnionym pracowniku niepełnosprawnym (w poz. 17 deklaracji), podczas gdy faktycznie od maja 2015 r. zatrudnione były dwie takie osoby. Jeden z pracowników, przedłożył bowiem w Starostwie uzyskane w tym czasie orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Brak aktualizacji danych doprowadził do błędnego wyliczenia liczby pracowników odpowiadających różnicy między zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wymaganego wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, a rzeczywistym zatrudnieniem osób niepełnosprawnych (w poz. 32). W efekcie co miesiąc zawyżano wielkość wpłaty należnej na rzecz PFRON wykazywanej w poz. 35 deklaracji. Średniomiesięcznie wpłaty zawyżano odpowiednio o 1,8 tys. zł w 2015 r., 1,6 tys. zł w 2016 r., 1,7 tys. zł w 2017 r. i 1,8 tys. zł w siedmiu miesiącach 2018 r. Ogółem w omawianym okresie nadpłacono na rzecz PFRON łącznie 64.359 zł. (dowód: akta kontroli str. 20-21, 64-67, 75-86, 107-108)

Główna księgowa i specjalista w Wydziale Finansowo-Budżetowym Starostwa wyjaśniły że przyczyną powstania błędu był brak przepływu informacji między pracownikami Urzędu. Dodały, że w trakcie trwania kontroli NIK naniesiono poprawki i od sierpnia deklaracje wypełniane są prawidłowo. (dowód: akta kontroli str. 104-106, 150-151)

2. Służby kadrowe Starostwa nie zabiegały o pozyskanie od zatrudnionych osób posiadanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. W efekcie w latach 2016-2018 (I półrocze). żaden z pracowników nie przedłożył takiego dokumentu. Dopiero w trakcie kontroli NIK jedna z osób niepełnosprawnych zatrudnionych w Starostwie, posiadająca orzeczenie o nadaniu II grupy inwalidzkiej w 1991 r. (znajdującego się w aktach personalnych) dostarczyła wydane w 2014 r. orzeczenie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym. Brak informacji o posiadanych przez pracowników orzeczeniach o stopniu niepełnosprawności spowodował, że nierzetelnie sporządzano deklaracje miesięcznych wpłat na PFRON (DEK-I-a), w których błędnie zamieszczano w poz. 24 informacje o niepełnosprawności w stopniu lekkim zatrudnianego pracownika, podczas gdy faktycznie osoba ta posiadała orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. Błąd ten nie miał wpływu na wielkość należnych wpłat na rzecz PFRON. (dowód: akta kontroli str. 20-21, 23, 64-67, 75-86)

Sekretarz Starostwa wyjaśniła, że *„Każdy pracownik powinien dostarczać na bieżąco wszystkie niezbędne dokumenty mające wpływ na warunki pracy, w tym również orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (...) w przyszłości cyklicznie (raz w roku) będziemy zwracać się do pracowników o dostarczanie aktualnych dokumentów”*.

(dowód: akta kontroli str. 152-153)

Z kolei główna księgowa i specjalista w Wydziale Finansowo-Budżetowym Starostwa wyjaśniły że przyczyną powstania błędu w Deklaracji była mylna interpretacja przyznanej w posiadanym orzeczeniu II grupy inwalidzkiej. (dowód: akt kontroli str. 151)

Ocena cząstkowa

Działania Starostwa prowadzone w ostatnich trzech latach nie doprowadziły do zwiększenia stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Urzędzie. Uwzględniając w procesie rekrutacji wymogi określone w ustawie o pracownikach samorządowych i ułatwiając dostęp osobom z niepełnosprawnościami do ogłoszeń o naborze (za pomocą narzędzi elektronicznych i tłumacza języka migowego), zaniechano jednak podejmowania inicjatyw na rzecz współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, uczelniami i PUP, w tym upowszechniających informacje o możliwości ubiegania się o pracę, staż lub praktykę w Urzędzie (również przez studentów niepełnosprawnych). W efekcie wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Urzędzie wynosił na koniec czerwca 2018 r. zaledwie 2,1%. Starostwo błędnie sporządzało deklaracje o wpłatach należnych PFRON, co doprowadziło do powstania nadpłaty w wysokości ogółem 64.359 zł.

2. Przestrzeganie praw pracowników niepełnosprawnych

2.1. Z równoległe przeprowadzonej przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Białymstoku¹⁵ (dalej „PIP”) – w porozumieniu z NIK – kontroli przestrzegania przez pracodawców przepisów w zakresie uprawnień osób niepełnosprawnych oraz spełniania warunków dotyczących przystosowania stanowisk pracy do potrzeb tych osób wynika, że: zasady zatrudniania osób niepełnosprawnych uregulowano w Starostwie zgodnie z wymogami określonymi w Kodeksie pracy. W obowiązującym Regulaminie Pracy Starostwa ustalono, że:

- czas pracy osoby niepełnosprawnej nie będzie przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo¹⁶,
- w przypadku osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności czas pracy nie będzie przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo,
- osoba niepełnosprawna nie będzie mogła być zatrudniona w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych,
- każdemu zatrudnionemu w Starostwie co najmniej 6 godzin dziennie (niezależnie czy był osobą niepełnosprawną) przyznano prawo do 15 minutowej przerwy w pracy, zaliczanej do czasu pracy.

W Regulaminie zaznaczono także, że wymiar czasu pracy obowiązujący osobę niepełnosprawną ustala Starosta, w indywidualnych umowach o pracę, od dnia następującego po przedstawieniu przez pracownika orzeczenia o niepełnosprawności. Sprawę kompletności zapisów Regulaminu dotyczących praw zatrudnionych osób niepełnosprawnych opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

W latach 2016-2018 (I półrocze) w Starostwie zatrudniano dwie osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. W jednym przypadku niepełnosprawność została zgłoszona w dacie zawierania umowy. W drugim przypadku orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało dostarczone do Starostwa przez pracownika w trakcie trwania stosunku pracy. (dowód: akta kontroli str. 20-21, 161-164)

Analiza teczek osobowych pracowników niepełnosprawnych wykazała, że:

- jedna osoba została zatrudniona na stanowisku starszego inspektora w Wydziale Komunikacji i Transportu Urzędu Rejonowego w Augustowie 12.12.1996 r. na podstawie umowy o pracę zawartej, na czas nieokreślony¹⁷. Z uwagi na posiadane orzeczenie Komisji Lekarskiej ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia o przyznaniu II grupy inwalidzkiej¹⁸, jej indywidualny wymiar czasu pracy ustalono na $\frac{3}{4}$ etatu. W informacji o podstawowych warunkach pracy obowiązujących w Starostwie z 27.05.2008 r. ustalono pracownicy m.in. podstawową normę czasu pracy w nieprzekraczalnym wymiarze 7 godzin dobowo i 35 godz. tygodniowo, tj. zgodnie z obowiązującymi normami. Wymiar urlopu określono zaś na 20 dni i 8 dni dodatkowych w roku kalendarzowym¹⁹. W trakcie trwania kontroli NIK pracownica dostarczyła do Wydziału Organizacyjno-Prawnego Starostwa kopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (umiarkowanego) nr PZ.8421.5043.2014 z 14.10.2014 r., wydanego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.
- druga osoba została zatrudniona na stanowisku specjalisty w Wydziale Architektury i Budownictwa Starostwa 31.05.2006 r. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. W informacji o podstawowych warunkach pracy obowiązujących w Starostwie w dniu zatrudnienia ustalono m.in. podstawową normę czasu pracy – 8 godzin dobowo i 40 godz. tygodniowo. Wymiar urlopu określono na 26 dni w roku

¹⁵ Poprzednia kontrola Państwowej Inspekcji Pracy odbyła się 11.09.2014 r.

¹⁶ Starostwo funkcjonuje w dniach od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30.

¹⁷ Z dniem 1 stycznia 1999 r. stała się specjalistą zatrudnionym w Starostwie, na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną - ustawa z dnia 13 października 1998 r. Dz. U. Nr 133, poz. 872.

¹⁸ Orzeczenie nr 308868 z 17.09.1991 r.

¹⁹ W wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu.

kalendaryzowym. W związku z dostarczeniem przez zatrudnionego pracownika w maju 2015 r. czasowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności²⁰, Starosta stosownie do postanowień obowiązującego Regulaminu Pracy zmniejszył pracownikowi o godzinę dzienny wymiar czasu pracy z dniem 1.06.2015 r. Do teczki osobowej załączono kolejne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dostarczane przez pracownika przed upływem terminu ważności wydanych wcześniej orzeczeń²¹. Na orzeczeniach tych Naczelnik Wydziału Organizacyjno-Prawnego Starostwa odręcznie odnotowała „Poinformowano pracownika o skróceniu czasu pracy o 1 h dziennie do 14.30”.

(dowód akta kontroli str. 20-21)

PIP pozytywnie ocenił wymiar i zasady pracy zatrudnionych osób niepełnosprawnych, bowiem analiza imiennych kart ewidencji czasu pracy²² za okres od stycznia 2016 r. do czerwca 2018 r. dwóch zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych wykazała, że czas pracy tych osób odpowiadał ustawowym ograniczeniom, tj. dotyczącym długości dziennego i tygodniowego wymiaru zatrudnienia (odpowiednio 7 i 35 godzin), braku zatrudniania tych osób w godzinach nadliczbowych i porze nocnej.

2.2. W Starostwie nie ewidencjonuje się przerw w czasie pracy wykorzystywanych przez pracowników niepełnosprawnych na gimnastykę usprawniającą lub odpoczynek, gdyż jak wyjaśniło dwoje pracowników niepełnosprawnych z takich przerw korzystają w dogodnym dla siebie czasie bez konieczności ich zgłaszania.

(dowód: akta kontroli str. 168-169, 180-181)

2.3. Osobom niepełnosprawnym zatrudnionym w Starostwie przyznano, stosownie do postanowień art. 19 ustawy o rehabilitacji, dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze ośmiu (osobie zatrudnionej na $\frac{3}{4}$ etatu) i 10 dni roboczych w roku kalendarzowym. W jednym przypadku prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego osoba ta nabyła po upływie jednego roku od dostarczenia do Starostwa orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności²³. Plan i wykorzystanie dodatkowego urlopu wypoczynkowego ewidencjonowano łącznie z podstawowym urlopem w imiennych kartotekach urlopowych.

(dowód: akta kontroli str. 169)

2.4. W Starostwie nie prowadzono ewidencji wykorzystania przez zatrudnione osoby niepełnosprawne zwolnień od pracy (w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym oraz wykonania badań specjalistycznych zabiegów leczniczych lub usprawniających). Z wyjaśnień udzielonych przez dwoje pracowników niepełnosprawnych wynika, że nie korzystali oni z przysługującego im uprawnienia ponieważ do tej pory „nie było takiej potrzeby”.

(dowód: akta kontroli str. 168-169, 178-182)

Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzona w trakcie kontroli NIK pozytywnie oceniła naliczanie i udzielanie urlopu wypoczynkowego podstawowego i dodatkowego osobom niepełnosprawnym²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 168)

2.5. Oględziny stanowisk pracy osób niepełnosprawnych zatrudnionych w Starostwie wykazały, że przystosowano je we właściwy sposób do ich potrzeb²⁵. W obu przypadkach wyznaczono im miejsca w pokojach wieloosobowych o powierzchni odpowiednio 23 m² (pokój pięcioosobowy) i o powierzchni 21 m² (pokój dwuosobowy). Każdemu pracownikowi, w tym osobie niepełnosprawnej zapewniono w obu pokojach co najmniej 2 m² wolnej powierzchni podłogi²⁶, oświetlenie dzienne i sztuczne, wentylację grawitacyjną oraz centralne ogrzewanie. Stanowiska pracy tych osób wyposażono w biurka, ergonomiczne

²⁰ Orzeczenie nr PZ.8421.24567.2014 z 16.01.2015 r., wydane na okres roku przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Augustowie.

²¹ Tj. orzeczenia o nr PZ.8421.24567.2015 z 3.02.2016 r., PZ.8421.24567.2017 z 1.03.2017 r. oraz nr PZ.8421.24567.2018 z 9.04.2018 wydane na okres dwuletni.

²² Kartoteki roczne.

²³ W drugim przypadku dodatkowy urlop wypoczynkowy przysługiwał od dnia zatrudnienia w Urzędzie 12.12.1996 r.

²⁴ Zwrócono jedynie uwagę, że w przypadku pracownicy Wydziału Komunikacji i Transportu ewidencja udzielonego urlopu powinna być prowadzona w godzinach a nie w dniach, ponieważ osoba ta jest zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy.

²⁵ W Starostwie nie korzystano z zatrudnienia osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym lub umiarkowanym w formie telepracy.

²⁶ Powierzchnia niezajęta pod biurka i krzesła oraz inny sprzęt lub urządzenia.

krzesła (z unoszonym siedziskiem i regulowanym oparciem), komputer i pozostały drobny sprzęt biurowy. (dowód: akta kontroli str. 186-187)

Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzona w trakcie kontroli NIK oceniła, że Starostwo poprawnie przygotowało stanowiska pracy dla zatrudnionych w Urzędzie osób niepełnosprawnych. (dowód: akta kontroli str. 170)

2.6. W okresie objętym kontrolą zagadnienia związane z zatrudnieniem w Starostwie, przestrzeganiem praw oraz warunków pracy osób niepełnosprawnych nie były przedmiotem kontroli wewnętrznej i audytu. Starosta Augustowski wyjaśnił, że koncentrowano się głównie na kontroli prawidłowości i jakości świadczonych przez Starostwo usług klientom zewnętrznym. Dodał, iż w 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznych będzie rozważane ujęcie w planach zagadnień związanych z zatrudnieniem i respektowaniem praw osób niepełnosprawnych. (dowód: akta kontroli str. 23, 159)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie – w wyniku przeprowadzonej równoległej kontroli przez Inspektora Pracy – stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku uregulowania w Regulaminie pracy Starostwa prawa osób niepełnosprawnych do 15 minutowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek – określonej w art. 17 ustawy o rehabilitacji oraz uprawnień do zwolnienia od pracy z zachowaniem do wynagrodzenia w wymiarze i na zasadach określonych postanowieniami art. 20 ustawy o rehabilitacji (osoby niepełnosprawne o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności).

Starosta Augustowski wyjaśnił, że „nie zostały one ujęte w Regulaminie pracy Starostwa, ale wynikało to z przyjętej zasady, aby w dokumencie wewnętrznym nie powielać zapisów ustawowych – niezależnie od tego, czy zapis jest ujęty czy nie, jest on obowiązujący. W przygotowywanym obecnie Regulaminie (...) te zagadnienia będą ujęte”. (dowód: akta kontroli str. 170, 158-159)

Z kolei z wyjaśnień udzielonych przez dwoje pracowników z niepełnosprawnościami wynika, że wiedzieli oni o przysługujących im uprawnieniach i korzystali z nich „bez problemów”. Nie korzystali natomiast z płatnego zwolnienia od pracy, ponieważ „nie było takiej potrzeby”. Stwierdzili również, że nie mieli uwag na temat przestrzegania ich praw pracowniczych w Urzędzie i nie kierowali do Starosty żadnych skarg w tym zakresie. (dowód: akta kontroli str. 180-181)

Ocena częściowa

W Starostwie respektowano prawa pracowników niepełnosprawnych odnoszące się do czasu pracy i urlopów wypoczynkowych. Brak odpowiednich zapisów w Regulaminie pracy na temat dodatkowej przerwy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek oraz płatnego zwolnienia od pracy nie miał negatywnych skutków, ponieważ zatrudnieni pracownicy z niepełnosprawnościami korzystali z przysługujących im uprawnień. Starostwo przystosowało odpowiednio stanowiska pracy do potrzeb niepełnosprawnych pracowników.

3. Działania w zakresie dostosowania budynku – miejsca wykonywania pracy – do potrzeb osób niepełnosprawnych

3.1. Budynek Starostwa zlokalizowano przy jednej z głównych ulic Augustowa z utwardzonym chodnikiem o szerokości ok. 3 m, ułatwiającym wejście do obiektu. Naprzeciw wejścia (w zatoce parkingowej) zlokalizowano dwa oznakowane miejsca postojowe dla pojazdów osób niepełnosprawnych (spełniające wymogi określone w § 21 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia o warunkach technicznych), a dodatkowe miejsca dla pracowników i klientów Urzędu urządzono na tyłach budynku. Jedno z miejsc oznaczono (czerwoną kostką brukową) dla osoby niepełnosprawnej, bez zastosowania oznakowania pionowego. Sekretarz Starostwa wyjaśniła, że „wszyscy pracownicy Starostwa wiedzą że jest to miejsce dla osoby niepełnosprawnej – pracownicy Wydziału Komunikacji i Transportu. Wyjątkowo pracownicy parkują na tym miejscu w piątki, ponieważ pracownica niepełnosprawna nie pracuje tego dnia tygodnia”.

(dowód: akta kontroli str. 182-183, 188-189)

Obiekt Starostwa posiada wysoki parter i trzy kondygnacje. Dostęp osobom niepełnosprawnym umożliwiono jedynie od strony głównego wejścia, gdzie zamontowana w pobliżu platforma przyschodowa zapewnia wjazd na parter Urzędu²⁷. Dalsze piętra, dla osób niepełnosprawnych ruchowo są niedostępne z uwagi na strome schody i brak windy.

Starosta Augustowski i Sekretarz Starostwa wyjaśnili, że analizy dostępności budynku (prowadzone przed 2016 r.) wykazały, iż „jedyną możliwą formą, która ułatwia wjazd na parter obiektu było wykonanie platformy dla osób niepełnosprawnych. Budowa windy była niemożliwa z uwagi na konstrukcję obiektu wykonanego w 1932 r. i jego położenie”.

Komunikację na poszczególnych piętrach Starostwa ułatwiają gładkie, równe i bez wystających przeszkód nawierzchnie. Dostęp do pokoi biurowych zapewniają odpowiednio szerokie (0,9 m) wejścia bez progów. Zapewniono też osobom niepełnosprawnym możliwość odpoczynku, wyznaczone na każdym piętrze odpowiednie miejsca do tego celu. (dowód: akta kontroli str. 182-186)

Sprawę dostosowania pomieszczeń sanitarno-higienicznych Starostwa opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Uwagi dotyczące badanej działalności”.

3.2. W Starostwie zapewniono terminowe wykonanie wszystkich niezbędnych badań i przeglądów urządzenia ułatwiającego dostęp osobom niepełnosprawnym do siedziby Urzędu. Platformę przyschodową zamontowano w czerwcu 2015 r.²⁸ i objęto formą dozoru pełnego. Pierwsze badania techniczne urządzenia wykonano 30.08.2017 r., na dzień przed upływem terminu wyznaczonego w decyzji Prezesa Urzędu Dozoru Technicznego. W ich wyniku platforma została dopuszczona do eksploatacji na kolejne dwa lata do 31.08.2019 r., tj. do dnia kolejnego badania wykonywanego przez Urząd Dozoru Technicznego. W okresie między badaniami, platforma schodowa poddawana była comiesięcznym przeglądom.

(dowód: akta kontroli str. 206-212)

3.3. W latach 2016 – 2018 (I półrocze) w Starostwie nie dysponowało opracowanym harmonogram prac, które powinny być wykonane, aby budynek urzędu był w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nie uwzględniano w planach finansowych wydatków na likwidację barier architektonicznych istniejących w Urzędzie. Starostwo nie podejmowało również działań zmierzających do pozyskania środków z innych źródeł, w tym z PFRON-u, na dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 23, 193)

Starosta wyjaśnił, że siedziba Urzędu wybudowana na początku XX wieku stwarza duże problemy adaptacyjne, a zaplanowanie koniecznych prac i nakładów mogłoby nie przynieść oczekiwanych rezultatów. Stwierdził, że w wyniku analizy możliwości dostosowania obiektu, okazało się, iż „jedyną możliwą formą dostosowania obiektu było wykonanie platformy dla osób niepełnosprawnych od strony ulicy, która umożliwi wjazd na parter (zadanie zrealizowane w 2015 r.). Dobudowanie windy od strony wschodniej lub zachodniej uniemożliwiłoby komunikację wokół budynku – wjazd na parking lub wjazd. W przypadku budowy od strony parkingu winda zatrzymywałby się na spocznikach klatki schodowej, z których na poszczególne kondygnację prowadzą schody. Wbudowanie windy kosztem pomieszczeń, ze względu na potrzeby lokalowe urzędu, nie było brane pod uwagę. W przypadku klientów niepełnosprawnych mających trudności w poruszaniu się, są oni obsługiwani na parterze przez pracowników właściwych wydziałów, którzy schodzą do Biura Obsługi Klienta”

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 193, 195-205)

3.4. W okresie objętym kontrolą kierownictwo Starostwa nie zajmowało się problemami związanymi z dostosowaniem siedziby do potrzeb osób i pracowników niepełnosprawnych. Nie współpracowano też z organizacjami, stowarzyszeniami działającymi na rzecz takich osób w celu określenia niezbędnych prac adaptacyjnych. (dowód: akta kontroli str. 23)

²⁷ Jedna z dwóch osób zatrudnionych w Starostwie z niepełnosprawnością ruchową (poruszająca się „o kulach”) wykonuje swoje obowiązki na parterze. W drugim przypadku pracownik niepełnosprawny poruszający się samodzielnie zajmuje stanowisko na I kondygnacji.

²⁸ Dopuszczona do eksploatacji mocą decyzji Prezesa Urzędu Dozoru Technicznego z 6.08.2015 r.

Starosta Augustowski i Sekretarz Starostwa wyjaśnili, że problematyka dostosowania Urzędu do potrzeb osób niepełnosprawnych analizowana była przed 2016 r., czego efektem końcowym był zakup i montaż platformy przyschodowej. W ich ocenie dalsze inwestowanie w obiekt z początku XX wieku nie przyniosłoby wymiernych efektów.

(dowód: akta kontroli str. 154, 156, 159)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w Starostwie nie dostosowano, do potrzeb osób niepełnosprawnych, pomieszczeń sanitarno-higienicznych zlokalizowanych na parterze, I i III kondygnacji budynku. Oględziny obiektu wykazały, że szerokość wejść do kabin w tych pomieszczeniach uniemożliwiała wjazd osobie na wózku inwalidzkim, a na wyposażeniu brakowało automatycznych włączników światła, uchwytów i poręczy, umywalki z możliwością podjazdu wózkiem inwalidzkim uchylnego lustra oraz kranu uruchamianego dźwignią. Z kolei na parterze, tj. kondygnacji do której jako jedynej ułatwiono dostęp osobom niepełnosprawnym (platforma przyschodowa) brakowało ogólnodostępnej toalety, ponieważ istniejące pomieszczenie przeznaczono wyłącznie do użytku pracownikom. Na występujące bariery architektoniczne w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych²⁹ zwrócił uwagę również Państwowy Inspektor Pracy, który nakazał ich doposażenie w uchwyty przyściennie ułatwiające zatrudnionym osobom niepełnosprawnym korzystanie z tych pomieszczeń. Zgodnie z § 3 pkt 6 rozporządzenia o warunkach technicznych budynek ten stanowi budynek użyteczności publicznej. W § 1 pkt 8 Karty praw osób niepełnosprawnych Sejm RP wezwał Rząd RP do podjęcia działań w celu urzeczywistnienia praw osób niepełnosprawnych do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym m. in. dostępu do urzędów i obiektów użyteczności publicznej.

Jak wyjaśnili Starosta Augustowski i Sekretarz Starostwa z uwagi na wiek budynku Starostwa (wykonany w 1932 r.), konstrukcji i położenia w terenie zabudowanym (brak możliwości wykonania windy osobowej z wyjściami na poszczególne kondygnacje i zaburzenia komunikacyjne wokół budynku) nie prowadzono działań adaptacyjnych pomieszczeń sanitarno-higieniczne Urzędu do potrzeb osób niepełnosprawnych (klientów i pracowników Starostwa). Dodali, że pracownicy niepełnosprawni do tej pory nie zgłaszali dodatkowych potrzeb w zakresie adaptacji i wyposażenia pomieszczeń.

(dowód: akta kontroli str. 154, 156, 159, 170, 183-186)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Budynek zajmowany przez Starostwo nie był w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, a poszczególne jego pomieszczenia w różnym stopniu spełniały aktualnie obowiązujące warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Zamontowana w 2015 r. platforma przyschodowa ułatwiła dostęp osobom i pracownikom z niepełnosprawnościami ruchowymi na parter Urzędu. Z uwagi na strome schody i brak windy pozostałe kondygnacje są niedostępne. Korzystanie z obiektu ułatwiały równe i gładkie nawierzchnie, wyznaczone miejsca do spoczynku i szerokie drzwi do pokoi. Jednak występujące bariery architektoniczne, w tym brak ogólnodostępnej toalety na parterze i II kondygnacji oraz niedostosowane istniejących pomieszczeń sanitarno-higienicznych na I i III kondygnacji utrudniały niepełnosprawnym korzystanie z obiektu.

²⁹ Dotyczy pomieszczeń zlokalizowanych na parterze i I kondygnacji, z których korzystały osoby niepełnosprawne zatrudnione w Starostwie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Rzetelne sporządzanie deklaracji miesięcznych wpłat na PFRON w zakresie dotyczącym danych o zatrudnieniu.
2. Dokonanie korekty złożonych deklaracji PFRON.
3. Podjęcie działań zmierzających do pozyskiwania od pracowników aktualnych orzeczeń o posiadanym stopniu niepełnosprawności.
4. Realizację zaleceń wydanych przez Państwową Inspekcję Pracy po kontroli przestrzegania przez Starostę przepisów w zakresie uprawnień osób niepełnosprawnych oraz spełniania warunków dotyczących przystosowania stanowisk pracy do potrzeb tych osób.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 26 października 2018 r.

Kontroler
Marek Ozga
główny specjalista k. p.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa